5.11.2024

VM/BUDJETTIOSASTO
Budjettineuvos Vesa Kulmala

Valtiovarainministeriön lausunto asiassa E 60/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission ehdotus asetuksen (EU) 2021/1058 ja asetuksen (EU) 2021/1057 muuttamisesta - Alueellinen hätäapu jälleenrakennukseen (RESTORE)

Komissio antoi 21.10.2024 RESTORE-lainsäädäntöehdotuksen koskien alueellista hätäapua jälleenrakennukseen. Ehdotus on osa komission ehdotuspakettia 1.1.2024 jälkeen tapahtuneiden vakavien luonnonkatastrofien seurausten hoitamiseen suunnattaviksi lisätoimiksi ja on vastaus Keski-Euroopassa loppukesästä sattuneisiin tulvakatastrofeihin. Tarkoituksena on tukea jäsenvaltioita aiheutuneiden vahinkojen korjaamisessa antamalla niille mahdollisuus muuttaa alue-ja rakennepolitiikan ohjelmiaan, eli käytännössä joustavoittamalla näiden varojen käyttöä.

Valtiovarainministeriö katsoo, että valtioneuvoston selvityksessä E 60/2024 vp esitetty Suomen kanta komission RESTORE-ehdotukseen on perusteltu ja tarkoituksenmukainen. Valtiovarainministeriön kannalta erityisen keskeistä on rahoitukseen ja taloudellisiin vaikutuksiin liittyvät kannat ja huomiot.

Valtiovarainministeriölle on keskeistä, että komission ehdotus toteutettaisiin kuluvan kauden EU:n monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa eikä ohjelmakaudeksi 2021 - 2027 myönnettävän rahoituksen enimmäismääriin ehdoteta muutoksia. Ehdotukset eivät siten lisäisi myöskään Suomessa käytettävissä olevaa ohjelmarahoitusta 2021 - 2027.

Valtiovarainministeriö pitää tarkoituksenmukaisena, että Suomi voi kokonaisuutena tukea komission ehdotusta koheesiopolitiikan määrärahojen käyttötarkoituksen laajentamisesta luonnonkatastrofien haitallisten vaikutusten vähentämiseen ja vahinkoa kärsineiden auttamiseen ilman ohjelmakaudelle 2021 - 2027 jäsenvaltioille jo allokoitujen kokonaismäärärahojen korottamista. Valtiovarainministeriö korostaa varojen käytön moitteettomuutta ja vaikuttavuutta.

Valtiovarainministeriö kuitenkin jakaa valtioneuvoston selvityksessä esitetyn huolen koheesiopolitiikan rahoituksen muuttumisesta pysyväksi luonnonkatastrofimekanismiksi. Onkin olennaista, että tällä asetusehdotuksella ei ennakoida EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehyksen sisältöä vuoden 2027 jälkeiselle ajalle.

Lisäksi valtiovarainministeriö suhtautuu, valtioneuvoston kannan mukaisesti, myös erittäin kriittisesti 100 % EU-osarahoitukseen ja pitää ehdotettuja ennakoita liiallisena. Valtiovarainministeriö painottaa toimenpiteiden poikkeuksellisuutta ja korostaa kyseisen tyyppisten poikkeuksellisten mekanismien pitämistä ajallisesti ja sisällöllisesti tarkoituksenmukaisesti rajattuina ja kohdennettuina.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotukset lisäisivät etupainotteisesti vuosien 2025 – 2026 maksumäärärahojen tarvetta EU-budjetissa, vaikka tämä tasautuisikin myöhemmin ohjelmakauden kuluessa. Valtiovarainministeriö toteaa, että komissio on vuoden 2025 EU:n talousarvioesityksensä oikaisukirjelmässä nro 1 ehdottanut 3 miljardin euron lisäystä Euroopan aluekehitysrahasto- ohjelmaan (EAKR) tästä ehdotuksesta johtuen.

Komission oikaisukirjelmä on osa vuoden 2025 talousarvioneuvotteluja ja siihen otetaan kantaa osana talousarviokokonaisuutta. Valtiovarainministeriö on toimittanut oikaisukirjelmästä Eduskunnalle 18.10.2024 U-jatkokirjelmän U 35/2024 vp – UJ 20/2024 vp.